מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את מאפייני הסיפור העממי (פתיחה וסיום קבועים, שילוש, חזרה, ניגוד, פלא)
- לזהות את המבנה של משל ונמשל ואת תפקיד מוסר ההשכל
- להכיר יצירות מרכזיות בפרק: מעשיות פלא, סיפורי חוכמה ומשלים מהתנ"ך ומהעולם

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. א – חזרה משולשת על אירוע או דמות
2. ב – להסביר את המסר שבסיפור
3. ב – משל כבשת הרש

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – עגנון עיבד את האגדה העממית הזו ביצירתו
2. נכון – המשל מופיע בשופטים ט'
3. נכון – זוהי האנשה, מאפיין מרכזי במשלים

חלק ג' – התאימו יצירה למאפיין שלה

1 – ד (שלושה אחים, שלוש משימות ועוזרים מן החי)
2 – ג (יציאה מהבית, מצוקה, עוזר פלאי וגלגול)
3 – ב (מדרש קדום עם משחק מילים על חפץ)
4 – א (משל מקראי שעוזר לומר אמת קשה)

חלק ד' – השלימו את המילה החסרה

1. מפה לאוזן
2. הנמשל
3. האנשה

חלק ה' – סדרו את רצף האירועים במעשיית פלא (ארנב הים)

1. יציאה מהבית
2. הגעה למצוקה
3. פגישה עם עוזר פלאי
4. גלגול (מטמורפוזה)

חלק ו' – כתיבה ועיבוד

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציפייה לתשובות כמו: שילוש, חזרה, פתיחה וסיום קבועים, פלא
- המשל הוא הסיפור עצמו, הנמשל הוא ההסבר של המסר
- משל כבשת הרש או משל יותם

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בקריאת פתיחה אופיינית כמו 'היה היה' ולשאול מה היא מסמנת
- מומלץ לחלק את הכיתה לקבוצות, כל קבוצה מתמקדת ביצירה אחרת מהפרק ומציגה בקצרה
- בחלק הכתיבה היצירתית כדאי לתת דוגמה קצרה למשל מוכר לפני שהתלמידים כותבים בעצמם

דף תרגול: הסיפור העממי והמשל

דף התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בפרק זה נכיר סיפורים שעברו מפה לאוזן במשך מאות שנים - מעשיות פלא, סיפורי חוכמה, אגדות ומשלים. נלמד לזהות את החוקים הסודיים של הסיפור העממי וננתח משלים כדי להבין איך הם מעבירים מסר.

בנק מילים: מפה לאוזן | הנמשל | האנשה

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו שילוש במעשייה עממית?

(א) חזרה משולשת על אירוע או דמות (ב) שלוש דמויות ראשיות בלבד

(ג) שלושה ספרים שונים

2. מה תפקיד הנמשל במשל?

(א) לתאר את העלילה בפירוט (ב) להסביר את המסר שבסיפור

(ג) להוסיף דמויות חדשות

3. איזה משל מופיע בתנ"ך?

(א) השועל והענבים (ב) משל כבשת הרש (ג) הנמלה והצרצר

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	מעשה העז הוא עיבוד ספרותי של ש"י עגנון לאגדה עממית	☐	☐
2	משל יותם מופיע בספר שופטים	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	במשלי איזופוס משתתפים לרוב בעלי חיים המדברים כבני אדם	☐	☐

3 חלק ג' – התאימו יצירה למאפיין שלה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מלכת הדבורים	___	**א.** משל מקראי שעוזר לומר אמת קשה
2. ארנב הים	___	**ב.** מדרש קדום עם משחק מילים על חפץ
3. האישה מצידן	___	**ג.** יציאה מהבית, מצוקה, עוזר פלאי וגלגול
4. משל כבשת הרש	___	**ד.** שלושה אחים, שלוש משימות ועוזרים מן החי

4 חלק ד' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. הסיפור העממי עבר מדור לדור _____

2. במשל יש תמיד שני חלקים: המשל ו_____

3. תיאור של בעלי חיים המתנהגים כבני אדם נקרא _____

5 חלק ה' – סדרו את רצף האירועים במעשיית פלא (ארנב הים)

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	הגעה למצוקה
☐	פגישה עם עוזר פלאי

☐	גלגול (מטמורפוזה)
☐	יציאה מהבית

6 חלק ו' – כתיבה ועיבוד

ענו בקצרה.

כרטיס יציאה

מהם שני מאפיינים של מעשיית פלא?

_____

_____

מהו ההבדל בין משל לנמשל?

_____

_____

איך הרגשתי בשיעור? 😀 🙂 😐 🙁